
LA PRODUCCIÓ AGROECOLÒGICA A CARDEDEU

PERCEPCIÓ DE REPTES I NECESSITATS

Yago

Calbet

Domingo

Aquest informe és un resum d'un estudi més extens elaborat per l'autor. En aquest cas, està enfocat a mostrar els resultats de la recerca realitzada i a ressaltar les recomanacions que s'elaboren de cara a l'administració pública i al propi sector agroecològic local.

Text

Yago Calbet Domingo

Fotografies i maquetació

Ares Molins (ciclop.cat)

Carina Garrido (fecunda.net)

Assessorament tècnic i científic

Guillem Tendero

Josep Espluga

Amb el suport de:

ÍNDEX

• Pròleg	05
• Introducció	07
• Diagnosi de Cardedeu	11
• Resultats	14
• Impacte i recomanacions	17
• Bibliografia	19

EL SECTOR
AGROECOLÒGIC
A CARDEDEU
ÉS UN ÀMBIT
EN CREIXEMENT
A NIVELL
ASSOCIATIU,
COMERCIAL
I PRODUCTIU

PRÒLEG

El sector agroecològic a Cardedeu és un àmbit en creixement a nivell associatiu, comercial i productiu. Els darrers anys han nascut iniciatives ciutadanes, negocis i noves produccions que responen a la voluntat d'adquirir productes agroramaders locals i de qualitat. Aquesta evolució ha estat semblant a altres indrets del país i considerem que a Cardedeu es troba entre les fases embrionària i de consolidació.

L'estudi que teniu a les mans, realitzat entre el febrer i el juny del 2015, pretén analitzar les necessitats i els reptes dels productors agroecològics. Aquests elements s'han identificat a través d'un procés d'investigació participativa basada en entrevistes i reunions conjuntes. Les informacions recollides han servit per elaborar recomanacions dirigides tant als propis productors com a les administracions locals. Alhora, el propi procés ha servit per apoderar i crear consciència col·lectiva entre els protagonistes d'aquestes produccions.

Els resultats obtinguts mostren l'existència de preocupacions comunes, com la dificultat d'assegurar la venda i les traves legals que afronten els productors. De la mateixa manera, també s'ha detectat una voluntat conjunta -reforçada per les trobades participatives- de crear un mercat de productors locals i establir diverses col·laboracions per a millorar la comercialització i la promoció del producte local. Per últim, s'ha detectat la percepció de l'administració com a un agent que pot i hauria de donar suport a les iniciatives del sector però respectant sempre la seva autonomia.

EL SECTOR
APORTA IDENTITAT,
OCUPACIÓ LABORAL,
ALIMENTACIÓ
SALUDABLE,
COHESIÓ SOCIAL
I MANTENIMENT
DEL TERRITORI

INTRODUCCIÓ

L'estudi "La producció agroecològica a Cardedeu" neix després d'anys que l'autor hagi participat al sector agroecològic d'aquest poble. És en el marc del Postgrau en Dinamització Local Agroecològica (UAB) que es va concebre la idea d'investigar diferents projectes locals per ajudar a l'impuls d'aquestes i altres iniciatives.

El sector agroecològic és creixent en molts punts de Catalunya i Europa, ja que aporta elements positius com per exemple identitat, ocupació laboral, alimentació saludable, cohesió social i manteniment del territori. Fins ara, però, les accions en aquest camp a Cardedeu han estat puntuals, acotades i sense una estratègia global i definida. Per això, la idea d'aquest estudi és aportar **informació sòlida i contrastada** que permeti elaborar una estratègia per a potenciar el sector agroecològic. Per a facilitar la posada en marxa d'aquesta estratègia i futures accions, l'estudi incorpora recomanacions dirigides tant a l'administració pública com als propis productors.

Aquest estudi està enfocad des de la investigació agroecològica, una disciplina que pretén fer recerca participativa on els objectes estudiats esdevinguin subjectes actius en la pròpia investigació.

L'objectiu principal de la investigació és **detectar quines són les necessitats i els reptes** als quals s'enfronten els productors agroramaders de Cardedeu. Concretament, saber els problemes i les amenaces que perceben en relació a les viabilitats econòmica, ecològica i social. Així mateix, també es pretén analitzar quin paper creuen que té i que hauria de tenir l'administració pública en relació al sector primari i també les solucions que permetrien impulsar aquest sector.

La decisió d'estudiar les percepcions dels productors respon a dues raons: **1)** Qualsevol actuació dirigida a potenciar el sector agroalimentari que vulgui tenir èxit ha de comptar amb la seva veu, **2)** és just i legítim que els propis productors defineixin les seves necessitats, a partir de les quals s'actuarà.

PROJECTES JOVES,
DE CARDEDEU I
QUE PRODUEIXIN
AMB PRÀCTIQUES
ECOLÒGIQUES

Per tal d'assolir l'objectiu establert s'ha optat per utilitzar eines d'investigació participativa, on les protagonistes han estat les persones que encapçalen els projectes agroalimentaris. Concretament, s'ha fet entrevistes semi-estructurades a cada projecte i s'ha organitzat sessions participatives conjuntes amb tots els productors.

La mostra seleccionada ha intentat respondre a tres criteris bàsics: que siguin projectes joves (menys de 4 anys), que siguin de Cardedeu i que produeixin amb pràctiques ecològiques. De fet, s'ha cercat una homogeneïtat tant dels participants com dels projectes per tal de facilitar el pensament grupal i propiciar una percepció comuna. Cal dir, però, que la selecció dels projectes ha estat flexible, tenint en compte sovint només dos dels tres criteris exposats. Així, per exemple, s'han inclòs produccions que no compten amb una certificació ecològica però sí que comparteixen valors de sostenibilitat i producció local.

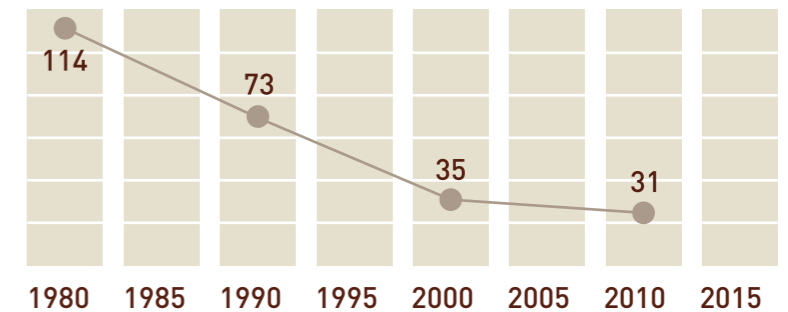
Els participants de l'estudi són: Bolet ben Fet, Cal Capuxí, Cal Cerdà, Can Bordoï, Carns Asturgó, Cerveseria Sant Jordi, Hort-Verger Phoenicurus, Horta la Fanecada, Horta de Belloch i La Païssa.

DIAGNOSI DE CARDEDEU

Cardedeu limita a l'est i al nord amb conreus de cereals, bosc d'alzina i explotacions ramaderes en masies aïllades. La Riera de Vallforners (afluent del Mogent), travessa el poble i té un cabal variable segons la gestió del Pantà de Vallforners. L'aigua del pantà permet tenir conreu de regadiu tot l'any, que principalment es destina a farratge i pinso. Les dades sobre agricultura de què disposem són majoritàriament de l'any 2009. En tot cas, il·lustren prou fidelment l'evolució i el pes dels tipus de conreu. Començant per l'evolució, el més rellevant són els important descensos en nombre d'explotacions agràries durant les darreres dues dècades.

EXPLORACIONS AGRÀRIES A CARDEDEU

COM A
ESDEVENIMENT
CABDAL,
CAL DESTACAR
LA FIRA DE
SANT ISIDRE

Del total de les 466 terres llaurades l'any 2009, tan sols una està dedicada a la vinya i tota la resta al conreu d'herbació. Les dades de l'any 2013, un 34% del conreu és de regadiu, un 19% de secà i un 15% està destinat a pastures. Per altra banda, la totalitat de les explotacions agràries es fa amb tinença de terres. I pel que fa a la ramaderia, destaca especialment el pes del cap de bestiar boví, que representa el 67%, seguit de força lluny per l'aviram (14%) i l'oví (9%). El pes dels porcs i conilles mare, en canvi, no arriba a l'1%.

Cal destacar també la Fira de Sant Isidre que, amb una mitjana de 20.000 visitants per edició des de 1984, és segurament l'acte més important del sector agroramader al poble.

CAL DESTACAR
L'ENORME DIVERSITAT
BIOCULTURAL
I RIQUESA HORTÍCOLA
AMB QUÈ COMPTA
LA COMARCA

Cardedeu ha vist néixer els darrers anys nombrosos **projectes en l'àmbit de l'agroecologia**, com és la producció lletera local, formatgeries, una cerveseria, producció càrnica ecològica, una escola d'autosuficiència, diverses produccions hortícoles ecològiques, una empresa de menjadors escolar ecològics i dos restaurants *Slow Food*. D'altra banda, Cardedeu compta amb una important massa crítica de gent preocupada i mobilitzada en relació a l'agroecologia a diferents nivells. Algunes associacions destacades són les cooperatives de consum Cardedeu Autosuficient i El Rebot de Sidru, i els col·lectius Cardedeu Vital i Cardedeu en Transició.

Cardedeu es troba a la comarca del Vallès Oriental, que tradicionalment ha estat una comarca amb una forta presència agroramadera. Malgrat tot, les dades indiquen que s'ha passat de 65.000ha agrícoles a 25.000ha en menys de 30 anys. En el mateix període, les explotacions també han passat de ser 3.350 a ser només 934. També s'ha viscut una reducció quant a la varietat de cultius; avui el 78% de la producció és cerealística.

Per contra, cal destacar l'enorme diversitat biocultural i riquesa hortícola amb què compta la comarca. Per exemple, recentment s'han identificat fins a 110 varietats d'horta. En aquest camp també hi ha hagut una evolució: als segles XVIII i XIX l'extensió de regadiu permetia que hi hagués una alta diversitat, amb conreus equilibrats de farratge, cànem i mongeta. També hi havia força cultiu de vinya i, arran de la fil·loxera, d'avellana i ametlla. Però si bé al segle XIX el cereal de secà representava només un 32% i les vinyes un 17%, el 2009 el cereal de secà era el 93% i la vinya només un 1%.

RESULTATS

La informació que s'exposa a continuació és el resultat de les necessitats i reptes comuns expressats en entrevistes als productors i posteriorment referendades com a compartides i prioritàries en les sessions conjuntes. La classificació s'efectua segons les diferents viabilitats, el paper de l'administració pública i les possibles solucions. Cal posar èmfasi també en què el model ideal per als participants és una situació amb moltes iniciatives a cada zona, és a dir, defugir de grans estructures productives i comercials i apostar per projectes que es repliquin i donin identitat a cada lloc.

VIABILITAT ECONÒMICA

- **La comercialització** és el gran problema, la barrera que més costa de trencar. Existeix el repte d'adaptar les pròpies capacitats i els nous hàbits de bona part de la població.
- **Les ajudes públiques estan mal plantejades.** En general no hi ha un bon coneixement de les ajudes existents. Alguns receptors no n'estan satisfets i d'altres ni tan sols hi han pogut accedir perquè s'enfoquen a grans produccions.

VIABILITAT ECOLÒGICA

- **Amenaces externes.** La urbanització i els productes químics llençats per explotacions veïnes són dos elements que amenacen els projectes agroecològics.
- **Manca de consciència ciutadana.** Encara hi ha bona part de la ciutadania que no valora prou el producte local i els seus múltiples beneficis.

VIABILITAT SOCIAL

- **El preu del sòl i l'accés a la terra** és un gran problema per al relleu generacional per l'alt preu que suposa.
- **Ofici poc valorat.** Fer de pagès o productor alimentari és un ofici encara poc valorat socialment i força desconegut.

PAPER DE L'ADMINISTRACIÓ

- **Existeixen traves legals i de permisos.** Llevat dels casos en què les explotacions porten anys treballant, accedir a certes ajudes i procediments administratius és força complicat, especialment quan es comença de nou.
- **Desconeixement des de les administracions** vers el món agrari. Hi ha treballadors públics desinformatos que no estan preparats ni disposats a atendre alguns productors.

OBJECTIUS

- **Assegurar la venda** per a fer sostenibles els projectes econòmicament.
- **Donar a conèixer el producte local.**
- Establir **sinergies entre els productors** ja existents.
- **Coordinar** el propi sector per aconseguir una distribució, formació i assessorament conjunt.
- **Comptar amb suport públic** en formació de venda i tràmits legals.

PROPOSTES

1. Crear un **mercat local** per als productors de Cardedeu al centre de la vila, que permetria assegurar la venda i donar a conèixer el producte local.
2. Crear un **segell comú** per als productes agroalimentaris locals.
3. Idear una **plataforma per a unificar recursos** (transport, comercialització) que sigui autònoma.
4. Constituir un **espai de trobada** per a presentar els diferents projectes i que permeti coordinació per a objectius puntuals.
5. Comptar amb una persona **de l'administració** que es fes responsable de facilitar els tràmits legals i proporcionar informació.

DEFUGIR DE GRANS
ESTRUCTURES
PRODUCTIVES
I COMERCIALS
I APOSTAR PER
PROJECTES QUE
ES REPLIQUIN
I DONIN IDENTITAT
A CADA LLOC

IMPACTE I RECOMANACIONS

En primer lloc, la investigació mostra que les persones productores, com a protagonistes de la seva realitat, **acumulen coneixements i reflexions** que representen una riquesa molt important per afrontar el futur del sector agroecològic. Així doncs, queda confirmat el sentit i la utilitat d'haver realitzat una investigació participativa.

Com s'ha dit a la presentació, Cardedeu gaudeix de nous i ambiciosos projectes agroecològics, ja sigui a nivell de producció, de restauració o d'associacionisme. Els importants reptes i necessitats que afronten les produccions, però, demostren que la seva sostenibilitat no està garantida. Un primer pas per a la seva supervivència és precisament el que fa aquest estudi: recollir i sistematitzar informació de la mà dels propis afectats. Però de la mateixa manera que existeixen problemes importants, també s'ha contrastat que hi ha múltiples vies per a potenciar aquest sector i referents -que s'exposen més endavant- als quals emmirallar-se per a fer-ho possible.

Entenem que tots els coneixements recollits en aquest treball prendran sentit només en la mesura en què siguin escoltats i valorats. Heus ací, doncs, algunes recomanacions concretes que volen convidar a l'acció per a garantir el futur agroecològic a Cardedeu.

CARDEDEU
GAUDEIX DE NOUS
I AMBICIOSOS
PROJECTES
AGROECOLÒGICS,
JA SIGUI A NIVELL
DE PRODUCCIÓ,
DE RESTAURACIÓ O
D'ASSOCIACIONISME.

RECOMANACIONS A L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

1. Recolzar i no liderar. L'actitud de l'administració ha de ser positiva i facilitar allò que els productors creguin més oportú. Resulta imprescindible, doncs, respectar el seu espai d'autonomia i ajudar en les dificultats administratives que es trobin. Els treballs realitzats des de l'Ajuntament de Granollers a Palou i el Consell Comarcal del Vallès Oriental són exemples positius i propers que poden servir de referents.

→ *Col·laborar sense paternalisme.*

2. Comunicació directa i constant. Per a dur a terme projectes conjunts i mantenir una bona relació és necessària una comunicació constant i directa, fruit d'un apropament de l'administració a la realitat dels productors. Fer accions no garanteix el seu èxit si prèviament no han estat consensuades.

→ *Sortir del despatx i conèixer la realitat*

3. Calen recursos humans i econòmics perquè els projectes tinguin impacte i continuïtat. Perquè un projecte tingui èxit caldrà destinar partides concretes i tenir objectius ben definits.

→ *Una aposta clara necessita recursos*

4. Adaptar-se i continuar oferint allò que ja funciona.

Els assessoraments que el CSETC ofereix als usuaris relacionats amb el sector primari i els joves emprenedors, per exemple, tenen prou bona acceptació. Cal seguir-los oferint i adaptar-se a les necessitats dels seus usuaris.

→ *Valorar allò que ja es fa i millorar-ho cada dia*

UN APROPAMENT
DE L'ADMINISTRACIÓ
A LA REALITAT
DELS PRODUCTORS

RECOMANACIONS AL SECTOR

- 1. Establir una coordinació** que permeti unir esforços per enfortir el sector. Pot ser interessant treballar temes de distribució i coordinar propostes conjuntes de cara a l'administració.
- 2. Mantenir la comunicació** entre els productors i amb l'administració per facilitar la coordinació en situacions necessàries.
- 3. Inspirar-se en iniciatives** ja existents per a tirar endavant actuacions pròpies (mercat local, coordinació, central de compres).
- 4. Avaluació contínua i real dels recursos** necessaris per a dur a terme les accions que es proposin.

NOVES LÍNIES DE TREBALL

Creiem que l'estudi presentat és prou ampli i acurat, però si en un futur es disposés de prou recursos, existeixen almenys quatre vies en les quals seria interessant i desitjable seguir treballant. Són les que s'exposen a continuació:

1. Ampliar els subjectes estudiats per a ampliar la visió a altres actors agroecològics com associacions i restaurants.
2. Estendre la zona d'estudi als pobles veïns.
3. Realitzar una anàlisi de mercat per a observar les potencialitats del producte local.
4. Elaborar una estratègia participativa per a potenciar el sector agroecològic local.

BIBLIOGRAFIA

- Programa Hermes, Diputació de Barcelona
- Dades any 2009, Informe "Varietats locals de mongetes del Vallès Oriental", Consell Comarcal del Vallès Oriental.
- Revista Rural de la UE n^o17, *Agricultura familiar*, hivern 2013.
- www.vallesoriental.cat
- www.cardedeu.cat

